

עבודת סעודת ארסיא ח

למ: _____ כיתה: _____

אפניכם שני חורים.

קראו היטב את הטקסט ובצאו את המשמעות המצורפת.

יש להיש את העבודה עד 23/8/20

אמצעים ביהם כגופי ארסיא כיתה.

חופשה נעימה!

חלק א' - טקסט א:

עישון נרגילה יותר מסוכן לבריאות מסיגריות

מעובד עפ"י מאמר מאת ד"ר איתי גל, ynet, חדשות בריאות מיום 24.8.09

1 נרגילה היא מתקן המשמש לעישון טבק, לרוב בטעמי פירות. הנרגילה מורכבת מראש, גוף, צינורית עם פיה וצנצנת זכוכית לאחסון המים. תהליך שרפת הטבק מתחיל בראש הנרגילה בעזרת גחלי פחם בוערים הנמצאים סמוך לטבק. עשן הטבק עובר דרך הצינורית ונשאף לריאות, אחרי שעבר דרך המים שבגוף הנרגילה.

5 תערובת הפירות התמימה לכאורה, המצוירת על אריזת הטבק מכילה מולסה (חומר מתוק המופק מסוכר) וכן זפת, ארסן ועופרת, העלולים לגרום למחלות סרטן שונות כמו סרטן הריאה, החניכים, השפתיים ושלפוחית השתן.

מחקר שנערך לפני מספר שנים באוניברסיטת בר אילן העלה כי 37.7% מכלל התלמידים בבתי הספר התנסו לפחות פעם אחת בעישון נרגילה, בעוד ש- 27.7% מהתלמידים התנסו בעישון סיגריות. 23.8% מהתלמידים מעשנים נרגילה באופן קבוע לעומת 13.2% שמעשנים סיגריות.

15 חוקרים בבריטניה מצאו כי עישון של נרגילה בודדת מעלה את רמת חד-תחמוצת הפחמן בדם פי 5 לפחות בהשוואה לאלה מעישון סיגריות בודדות. החומר הרעיל הזה עלול לגרום לנזק מוחי ולאיבוד הכרה.

לפי מחקר זה, עישון נרגילה מסוכן יותר מעישון סיגריות. "מצאנו כי עישון בודד של נרגילה במשך 30 דקות גורם לעלייה ברמת חד תחמוצת הפחמן הגבוהה פי 5 מעישון סיגריה", אמרו החוקרים. "ובמקרים חמורים במיוחד רמת חד-תחמוצת הפחמן בעקבות עישון ממושך של נרגילה עלולה להיות גבוהה פי 400 עד 450 מאשר לאחר עישון סיגריה".

20 בנוסף לכך הם טוענים: "כל עוד אין אכיפה מספקת, חברות הסיגריות ומוצרי הטבק ימצאו את דרכם גם אל הקטינים. על המדינה להשקיע יותר באכיפת החוקים הקיימים והחדשים".

הבה נרגילה
זהו קמפיין ראשון בעולם נגד עישון נרגילה.
הקמפיין עלה במגוון ערוצי טלוויזיה, אינטרנט ועיתונות

אזהרה!

כל סיגריה מכניסה 43 חומרים מסרטנים לגופך

משרד הבריאות

אזהרה!

הסיגריות פוגעות בכושר הגופני שלך

משרד הבריאות

ענו על השאלות:

1. א. מהי הטענה המרכזית במאמרו של ד"ר איתי גל?
ב. על מה מבסס הכותב את טענתו? פרט.
2. בשורה 5 במאמר מכנה הכותב את תערובת הפירות המצוירת על אריזת הטבק "תמימה לכאורה". מדוע הוא מכנה אותה כך?
3. בשורה 10 במאמר כתוב: "מחקר שנערך לפני מספר שנים באוניברסיטת בר-אילן העלה כי 37.7% מכלל התלמידים בבתי הספר התנסו לפחות פעם אחת בעישון נרגילה בעוד ש 27% מהתלמידים התנסו בעישון סיגריות".
א. באיזו מילת קישור מבין הרשימה שלפניכם ניתן להמיר את המילה "בעוד ש"? נמקו את בחירתכם.
מפני ש..., לעומת זאת..., לכן..., למשל...
- ב. בשורה 13 כתוב: "חוקרים בבריטניה מצאו כי עישון נרגילה בודדת מעלה את רמת חד-תחמוצת הפחמן בדם פי 5...".
באיזה משני המשפטים שלהלן מתקיים אותו יחס לוגי? נמקו.
א. עישון נרגילה אסור כי הוא מסוכן.
ב. מהמחקר עולה כי תלמידים רבים מעשנים נרגילה.
נימוק _____
4. במאמר כתוב: "כל עוד אין אכיפה מספקת..." (שורה 20).
מהי המשמעות של המילה "אכיפה"?
א. למצוא דרך לעקוף את החוק.
ב. להכריח מישהו להישמע לחוק.
ג. לגרום למישהו להפר את החוק.
ד. להימנע במידת האפשר מביצוע החוק.
5. אחד השירים המפורסמים בעברית נקרא "הבה נגילה".
למאמר נלווה קטע בשם "הבה נרגילה".
מדוע, לדעתכם, בחר הכותב בכותרת זו?
6. בטקסט א ובשלטי האזהרה מופיעים פעלים רבים בצורת בינוני/ הווה.
מדוע מופיעים הפעלים בצורה זו דווקא?

הקשר בין עישון נרגילה לתאונות דרכים

מעובד עפ"י כתבתו של שחר הזלקורן, ynet, מיום 24.10.2011

- 1 חוקרים מהטכניון, מאוניברסיטת חיפה ומהמרכז הרפואי בצפת ערכו מחקר מקיף, וממנו עולה כי עישון נרגילה גורם לעלייה משמעותית בכמות תאונות הדרכים ועברות התנועה שביצעו נהגים אשר השתמשו בכלי העישון הפופולרי. "נהגים שעישנו נרגילה לקחו יותר סיכונים בזמן הנהיגה", מסבירים החוקרים. "עישון הנרגילה גרם לירידה ברמת הזהירות ויציבות הנהיגה. מיד
- 5 לאחר עישון נרגילה הייתה עלייה של 33% בסך במספר תאונות הדרכים ובמספר עברות אי-ציות לרמזור אדום, בהשוואה לקבוצת הביקורת – שלא עישנו נרגילה".
- על-פי המחקר, מיד לאחר עישון נרגילה נרשמה בקרב המשתתפים עלייה משמעותית בדופק וירידה בריכוז החמצן בדם. במקביל לשינויים אלה נצפו שינויים בהתנהגות המשתתפים. למשל, מיד לאחר עישון נרגילה נצפתה עלייה משמעותית בשיעור הנהגים שלא צייתו לרמזור אדום.
- 10 תופעות לוואי נוספות, כמו עייפות וחוסר ריכוז, עשויות להסביר ביצוע עברות תנועה נוספות, כמו חציית קו הפרדה וסטייה מנתיב הנסיעה.
- לאחרונה הצהיר בכיר ברשות הלאומית לבטיחות בדרכים: "גילינו שהנרגילה שמאוד נפוצה אצל החברה הצעירים, גורמת לעייפות. אמנם עישון נרגילה אינו אסור על-פי חוק, אולם הוא עלול לגרום לתאונות דרכים"

ענו על השאלות:

7. א. במאמר של שחר הזלקורן מדווח על מחקר שנערך על-ידי חוקרים מהטכניון, מאוניברסיטת חיפה ומהמרכז הרפואי בצפת.

השלימו על-פי המאמר:

שאלת המחקר: _____

תוצאות המחקר: _____

מסקנת המחקר: _____

- ב. בשורה 6 במאמר כתוב: "...בהשוואה לקבוצת הביקורת". משפט זה נפוץ בתיאור מחקרים. לשם מה חשוב לציין זאת בתיאור מחקר? הקיפו את התשובה המתאימה:

- כדי לתאר את אוכלוסיית המחקר.
- כדי להוכיח שהמחקר אמין.
- כדי להציג את מסקנות החוקרים.
- כדי להמליץ על דרכים ליישום.

8. בשורה 9 במאמר כתוב: "... נצפתה עלייה משמעותית בשיעור הנהגים של צייתו לרמזור אדום". באיזה מבין זוגות המילים הבאות מתקיים היחס כמו בין הזוג **לציית – צייתו**? (מבחינת חלקי הדיבור)

הקיפו את התשובה המתאימה:

- לחקור – מחקר
- לאכוף – אכיפה
- להזהיר – זהיר
- לנהוג – נהג

9. לפי שלט האזהרה הנלווה למאמר א, הסיגריות פוגעות ב**כושר הגופני**. הביאו הוכחות לכך מן המחקר המובא במאמר ב.

---

10. לפניכם שני משפטים מתוך המאמר:

- א. מיד לאחר עישון נרגילה הייתה עלייה במספר תאונות הדרכים.
ב. עישון נרגילה גרם לירידה ברמת הזהירות ויציבות הנהיגה.

כתבו את שני המשפטים כמשפט אחד. הוסיפו ביניהם מילת קישור מתאימה.

---

11. מיינו את הפעלים שלפניכם ל**פעיל ולסביל** לפי משמעותם בטקסט.

ערכו (שורה 1), גורם (שורה 2), ביצעו (שורה 2), השתמשו (שורה 3), נרשמה (שורה 7), ניצפו (שורה 8), ציצו (שורה 9), נפוצה (שורה 12)

פעיל:

סביל:

---

12. עיינו בערך המילוני "חקיקה":

חִקִּיקָה שֵׁם נִי

1. חריתה באבן או בחומר קשה אחר; חיתוך של תבנית על פני השטח של עצם מסוים.
הפועלים עסקו בחקיקת שמו של הנפטר על גבי המצבה
2. קביעת חוקה או חוקים; מערך הפעולות המביאות להתקבלותם של חוקים; החוקים עצמם.
הכנסת ממונה על חקיקת חוקים בישראל [חקיקות; ח.ק.ק.]

א. לפי הכתוב במילון, למילה "חקיקה" יש שתי משמעויות.

איזו משמעות מתאימה למאמר?

ב. מן הכתוב בערך ניתן ללמוד על המילה "חקיקה" כמה פרטים:

- חלק הדיבור הוא: _____
- המין הדקדוקי הוא: _____
- השורש הוא: _____

13. לפניכם ארבעה זוגות של מילים.

בחרו בזוג המילים שמתקיים בו יחס של נרדפות

- בקביעות – באופן מזדמן
- לשאוף – לנשוף
- עברות - חטאים
- נפוצה – נדירה

14. לפי המאמר, עישון נרגילה הוא פעולה נפוצה מאוד בקרב צעירים. האם, לדעתכם, יש לאסור עישון נרגילה בקרב בני נוער? נמקן את דבריכם.

---

16. שם המספר

במשפטים שלפניכם המירו את הספרות במילים.

א. לאחר עישון נרגילה הייתה עלייה ב- 33% במספר תאונות הדרכים.

ב. עישון נרגילה בודד מעלה את רמות דו תחמוצת הפחמן בדם פי 5 לפחות בהשוואה לאלה

מעישון סיגריות בודדות.

ג. כל סיגריה מכניסה 43 חומרים מסרטנים לגוף.

17. לפניכם משפטים הלקוחים ממאמרים א וב, ובהם פעלים מודגשים. כתבו את השורש ואת הבניין שלהם.

1. נרגילה הוא מתקן המשמש לעישון טבק.

שורש _____ בניין _____

2. הנרגילה מורכבת מראש, גוף וצינורית עם פיה.

שורש _____ בניין _____

3. לפי מחקר שנערך בבריטניה עישון נרגילה מסוכן יותר מעישון סיגריות.

שורש _____ בניין _____

4. החוקרים טוענים כי כל עוד אין אכיפה מספקת מוצרי הטבק יגיעו גם לקטינים.

שורש _____ בניין _____

5. עישון נרגילה גורם לעלייה משמעותית במספר התאונות שביצעו נהגים אשר השתמשו בכלי העישון הפופולרי.

שורש _____ בניין _____

18. כתבו על-פי טקסט א וטקסט ב דף מידע המיועד לבני נוער בנושא עישון נרגילה (בהיקף של 10 שורות). יש לכלול בדף מידע זה את עיקרי המידע על עישון נרגילה ועל הסכנות הכרוכות בו.

חלק ב' - לפניכם מאמר בנושא ההתמכרות למרשתת.

קראו אותו, וענו על השאלות.

טקסט א

התמכרות לאינטרנט¹

מעובד על-פי ליאור עילם*,

אוחזר מאתר מטח <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=2334>, ב- 31/1/12

אם בתקופה האחרונה חבריכם מגיעים לעבודה או ללימודים כשהם סובלים מכאבי ראש ועיניהם אדומות, נראה שהם סובלים מחוסר שינה. סיבותיהם שמורות עמם, כמובן, אולם בהחלט ייתכן שהם "קורבנות" לסוג חדש של התמכרות - התמכרות לאינטרנט.

רשת האינטרנט מציעה מגוון רחב של יישומים, דוגמת גלישה באתרי www, דואר אלקטרוני, קבוצות דיון וחדרי שיחה. מחקרים מעלים כי חדרי השיחה (Chat) מספקים את עיקר המשיכה למכורי האינטרנט. חדרי השיחה מאפשרים לאנשים מכל העולם, ללא תלות בהשקפת עולמם, להיפגש בחדר וירטואלי אחד ולשוחח על כל נושא אפשרי. המשתתפים בשיחה בוחרים לעצמם כינוי. הם אינם צריכים להזדהות בשמם האמתי או למסור על עצמם פרטים מזוהים. למעשה, אף אחד מהמשתתפים אינו יכול לדעת אם המשתתפים האחרים דוברים אמת או בודים כזבים מלבם. במרבית המקרים מתנהלת השיחה באמצעות הקלדה, אם כי הולכת ומתפשטת התופעה של חדרי שיחה שבהם יוצרים המשתתפים קשר באמצעות קול ואף בליווי תמונה.

שני סטודנטים מאוניברסיטת בר אילן, שקד וגרוסברד, ערכו לאחרונה מחקר על תופעת ההתמכרות לאינטרנט. שתי מסקנות העולות מתוך המחקר הן כי לשימוש באינטרנט השפעה ברורה על חיי החברה ועל פעילות הפנאי של המשתמש (הללו מתקצרים ככל שהמשתמש מקדיש שעות רבות יותר לשימוש באינטרנט), וכי עוצמת ההשפעה כפופה לרמת (זמן) השימוש.

שקד וגרוסברד מצטטים מתוך מחקרה של הפסיכולוגית קימברלי יאנג אשר קבעה ששימוש כפייתי באינטרנט עלול לגרום לתוצאות שליליות משמעותיות בתחומי הלימודים, החברה, הכספים והעבודה. זאת בדומה לבעיות שתועדו כתוצאה מהתמכרויות "מוכרות" יותר, דוגמת הימורים כפייתיים, אכילה כפייתית או אלכוהוליזם. המכורים איבדו שליטה על יכולתם להגביל את כמות הזמן שהם הקדישו לשיטוט באינטרנט, ודיווחו על בעיות משמעותיות בחייהם כתוצאה מכך.

באופן מפתיע למדי, למרות התוצאות השליליות הללו, מכורים רבים לא הביעו רצון לצמצם את זמן השימוש באינטרנט. הנחקרים דיווחו על תלות מוחלטת באינטרנט ועל חוסר יכולת לוותר על חלקה של הרשת בחייהם או להגביל את עצמם מבחינת זמן השימוש.

ממחקרה של יאנג עולה שמתמכרים, שסגרו את החשבון שלהם אצל ספק האינטרנט, מכרו את המודם או אפילו פירקו לגמרי את המחשב, דיווחו על הרגשה של "השתוקקות" הדומה לזו של מעשן הנמצא בגמילה מסיגריות. צורך עז זה גרם להרכבת המחשב מחדש, קניית מודם ופתיחת חשבון חדש אצל ספק אינטרנט - הכול כדי לספק את הצורך באינטרנט. חלק מהמכורים השתמשו באינטרנט כאמצעי לברוח מבעיות או לשפר את מצב רוחם המדוכא (שנבע כתוצאה מהרגשה של חוסר אונים, אשמה, חרדה או דיכאון). חלקם שיקרו לבני המשפחה או לחברים כדי להסתיר את

מידת התמכרותם לאינטרנט, סיכנו מערכת יחסים רצינית, עבודה או לימודים, וחזרו להשתמש באינטרנט אפילו לאחר שבזבזו על החיבור לרשת סכום כסף מופרז.

ממחקר שערכה הפסיכולוגית קימברלי יאנג עולה שילדים עלולים להתמכר לאינטרנט, בעיקר בעקבות שימוש מופרז בחדרי השיחה, אבל גם כתוצאה מגלישה אינטנסיבית ומהשתתפות במשחקים מקוונים. התמכרות הילד לאינטרנט פוגעת בו ישירות. היא עלולה להפוך אותו לאדם מתבודד ולהרוס את חיי המשפחה שלו בעתיד.

חלק מהחוקרים סבורים ששימוש מופרז ברשת האינטרנט עלול ליצור טשטוש הגבולות בין העולם הווירטואלי לזה המציאותי. אמנם בנושא זה אין עדיין מחקרים מעמיקים, אולם עצם העובדה שהרשת מאפשרת לכל אחד ללבוש ולפשוט זהויות, להופיע בחדרי שיחה תחת כינויים שונים ולמסור מידע כוזב כרצונו, בלי חשש להיתפס, מעלה חשש כי התמכרות של ילדים לאינטרנט תלווה בבעיית זהות.

עם כל זאת יש לזכור, שלא כל המומחים רואים את ההתמכרות לאינטרנט כבעיה חמורה. למעשה חלק מהם סבורים שעדיף שהילדים ישתמשו בכלי טכנולוגי הדורש מידה מסוימת של הפעלה אקטיבית מאשר בילוי אותן שעות בצפייה פסיבית בתכניות טלוויזיה. דון טפסקוט, מחבר הספר "Growing Up Digital", מציג תמונה הרבה יותר ורודה, שבה ילדים משתמשים באינטרנט כדי לשחק, לבנות מערכות יחסים ולחקור את העולם. לדעתו, רשת האינטרנט מסייעת לילדים בהקניית תחושת זהות, החיונית להתפתחותם.

יש לזכור שהקניית יסודות שימוש נכונים לילד ברשת האינטרנט, תחת הנחיה ופיקוח מתאימים, תסייע לו לפתח חשיבה עצמאית ולמידת חקר - יכולות אשר העשויות לשמש מפתח להצלחת הילד בעולם הטכנולוגי של המאה העשרים ואחת.

*הכותב הוא מנכ"ל בוקלי, מרצה ויועץ בתחום האינטרנט

שאלות

1. א. מהי טענתו המרכזית של כותב המאמר?

ב. הכותב מביא כמה נימוקים לביסוס טענתו. הסבירו שניים מהם.

---

2. בפסקה אחת לפני סוף המאמר המתחילה במילים: "עם כל זאת יש לזכור..." מוצגים דבריו של דון טפסקוט. השלימו את המשפט: "דבריו של דון טפסקוט מציגים

א. דוגמה לביסוס ולהוכחה ב. עמדה של מתנגדים ג. הנמקה לטענת הכותב

3. לפניכם הערך "התמכר" ממילון אבן שושן:

~ התפעל ה**תמכר**, 1. נמכר או מכר את עצמו: "והתמכרתם שם לאיכיד לעבדים ולשפחות ואין קנה" (דברים כח טו). 2. התמסר, הקדיש את עצמו לדבר־מה מסוים בכל לבו [בייחוד לשליה]: "לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה'" (מלכים א כב כה). "נתגדל רעתו מאוד ולכל רעה התמכר" (כו סירא מז לו). "האיש אשר לב לו להתמכר לאיזה אידאל רוחני" (אהר העב, קט).

א. מבין שתי המשמעויות (ההגדרות) בערך "התמכר" איזו משמעות היא המתאימה ביותר לטקסט? נמקו.

ב. המילה "התמכר" גזורה מן השורש _____ שורש זה נוטה בבניינים שונים.

לפניכם הערך "מכור". איזו מבין המשמעויות (ההגדרות) המוצגות יכולה להחליף את המילה "התמכר" במשמעות שבטקסט? _____

מכור ח' [מן מכר, מכר] פ'. שמכרו אותו, שהעבד לרשות הקונה: "המוכר את הפיות... כל המוכר לקרקע גרי זה מכור" (תוספתא בבא בתרא ג א). סחורה מכורה. 2. [בהשאלה] משעבד למישהו על ידי שקבל שחד וכדומה: הסנגור האשים את עד התביעה שהוא מכור. המדינה הקטנה מכורה למעצמה הגדולה. 3. [בהשאלה] משעבד, מתמסר פקביעות (לצריכת סמים, אלקהוול וכיו) מתוך פקיה: מכור לסמים. – [מכורה, מכורים, מכורות]

ג. ציינו את חלקי הדיבור של כל מילה: "התמכר" _____, "מכור" _____.

4. לפניכם טבלה ובה שמות פעולה. נתחו אותם לפי הטבלה.

שם הפעולה	שם הפועל	פועל מאותו שורש <u>בבניין אחר</u>
קרינה		
סכון		
הרגל		
השקפה		
השתתפות		

5. לפניכם פסקה מתוך הטקסט:

"חלק מהחוקרים סבורים ששימוש מופרז ברשת האינטרנט עלול ליצור טשטוש גבולות בין העולם הווירטואלי לזה המציאותי. אמנם בנושא זה אין עדיין מחקרים מעמיקים, אולם עצם העובדה שהרשת מאפשרת לכל אחד ללבוש ולפשוט זהויות, להופיע בחדרי שיחה תחת כינויים שונים ולמסור מידע כוזב כרצונו, בלי חשש להיתפס, מעלה חשש כי התמכרות של ילדים לאינטרנט תלווה בבעיית זהות."

מצאו חמש (5) צורות בינוני (הווה), ומיינו אותן לשלושה תפקידים שונים של הבינוני (חלקי דיבור שונים).

8. הפועל רכש יכול להצטרף למילים שונות בעברית וליצור מטבעות לשון או צירופים בעלי משמעות חדשה.

א. לאילו מילים מן המילים שלהלן יכולה המילה רכש להצטרף? (הקיפו במעגל)

כישורים, מילים, מחשבות, השכלה, רגש, מאפיינים, דירה, מספרים

ב. בחרו שניים מן הצירופים ושלו אותם בשני משפטים בעלי משמעות בעברית.
